

Sygn. akt IC 2651/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 lipca 2014r.

Sąd Okręgowy w Płocku Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Fabirkiewicz

Protokolant: stażysta Wojciech Kowalski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 lipca 2014r. w P.

sprawy powództwa K. S.

przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Zakładu Karnego w P.

o zadośćuczynienie

1. oddała powództwo

2. nie obciąża powoda zwrotem kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego.

Sygn. akt IC 2651/13

UZASDNIENIE

Powód K. S. pozwem z dnia 19 listopada 2013 roku, uzupełnionym w piśmie procesowym z dnia 12 grudnia 2013r, wystąpił przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w P. o zapłatę kwoty 250.000 zł, tytułem zadośćuczynienia za pobyt w celach mieszkalnych, które nie spełniają norm wyznaczonych przez ustawodawcę. Wskazał, że cele są zagrzybione, jest w nich wilgoć pod parkietem, nieszczelne okna, zimna woda, złe oświetlenie z powodu małych okien, brak wentylacji, co powoduje duszność i smród, brak dostatecznych środków higienicznych i chemicznych, a także brak opieki zdrowotnej, złe traktowanie przez wychowawców i zmuszanie przez nich do przebywania w celach mieszanych z więźniami z tzw. podkultury.

Pozwany Skarb Państwa Zakład Karny w P. powództwa nie uznał, wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania, według norm przepisanych. Podniósł, że wskazane przez powoda zastrzeżenia i podnoszone w nim zarzuty nie mają racjonalnego umocowania i wynikają jedynie z subiektywnych odczuć powoda, związanych z umieszczeniem go w placówce penitencjarnej. Pozwany ustosunkował się do twierdzeń pozwu. Powołał się także na zarządzenie Generalnego Dyrektora Służby Więziennej dotyczące umieszczania skazanych w celach, niezależnie od deklarowanej przez nich przynależności do grup nieformalnych.

Sąd ustalił, co następuje:

Powód ma 31 lat. Zanim został umieszczony w kolejnych zakładach karnych był wychowankiem (...) ośrodka szkolno – wychowawczego. Aktualnie w Zakładzie Karnym w P. przebywa od 24 czerwca 2013 r. Od tego czasu był umieszczony w następujących celach:

- nr 204 łącznie 3 miesiące i 9 dni;

- nr 213 przez 1 miesiąc i 2 dni;
- nr 519 przez 6 dni;
- nr 409 przez 2 miesiące i 23 dni;
- nr 423 przez 1 miesiąc i 11 dni;
- nr 525 przez 1 dzień;
- nr 522 przez 5 dni;
- nr 515 przez 13 dni;
- nr 511 przez 1 miesiąc i 20 dni;
- nr 723 przez 6 dni;
- ponownie nr 511 od dnia 09.06.2014 r.

W żadnej z w/w cel powierzchnia mieszkalna przypadająca na jednego osadzonego nie była niższa od 3 m² na osobę (wydruk komputerowe osadzenia powoda w celach k. 122 i informacja k. 32).

Cele, w których przebywał i nadal przebywa powód są wyposażone w sprzęt kwaterunkowy tj. metalowe łóżko dla każdego osadzonego, stoły, taborety, szafki, półki. Kąciki sanitarne są oddzielone od cel mieszkalnych murowanym, bądź wykonanym z płyty wygradzeniem zabudowanym do sufitu. Wszystkie cele wyposażone są w otwierane okna, mają sprawną wentylację, jarzeniowe oświetlenie. Zakład Karny w P. zapewnia każdemu osadzonemu środki higieny osobistej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17.10.2003 r w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach. Powód raz w tygodniu korzysta z ciepłej wody w jednej z dwóch funkcjonujących łaźni, w których znajdują się natryski w łącznej ilości 42 sztuk. Po dokonaniu przebudowy instalacji wodnej cyrkulacja ciepłej wody jest nieustanna. Cykl kąpielowy wynosi 8 minut (wyjaśnienie do skargi powoda k. 34).

Największy dyskomfort powód odczuwał przebywając w celi 409, która jest celą łączoną z celą 410, z jedną wspólną toaletą zabudowaną płytą do sufitu, w której utrzymywała się wilgoć. W celi mieszkalnej 409 znajdowała się zatkana rura kanalizacyjna, z której wydobywał się przykry zapach. W celi znajdowało się oświetlenie jarzeniowe, bez obudowy. Osadzeni mogli korzystać z telewizora, który należał do powoda, który miał stosowne zezwolenie na posiadanie sprzętu TV. Telewizor stał na stoliku, o osadzeni posiłki spożywali przy taboretach W każdej z w/w cel znajdowała się wentylacja i odbywały się kontrole kominiarza, który nie miał do niej zastrzeżeń, pomimo skarg więźniów. W obu celach były małe okna, które wykazywały nieszczelność. Funkcjonariusze naprawiali je, w przypadku zgłoszenia usterki. Wobec skarg na warunki odbywania kary w tej celi powód wraz ze współosadzonym A. A. został przeniesiony do celi 423 (zeznania świadka (zeznania świadków A. A. k. 111, R. P. k. 112 i M. G. k. 113 -114).

Pod celą 423 znajdowała się kotłownia i w toalecie czuć było czad. W pozostałym zakresie warunki w niej były dobre. Kwatermistrz zakładu karnego informował, że będzie zrobiona nowa wentylacja (zeznania świadków A. A. k. 111 i M. G. k. 113 -114).

Powód pranie suszył w celi rozkładając je na łóżku, albowiem nie było suszarni (zeznania świadka A. A. k. 111).

Powód uskarżał się na więzienną służbę zdrowia. Była sytuacja, kiedy bolało go ucho i bardzo cierpiał w nocy. Na prośbę skazanych pielęgniarz, który roznosił tabletki po oddziale, następnego dnia przyniósł tabletki także powodowi, które mu pomogły. Powód nie mógł się dostać do lekarza przez 2 – 3 tygodnie (zeznania świadków M. G. k. 113 i R. P. k. 112). Powód miał też delikatnie wybity bark w trakcie ćwiczeń, ale dolegliwości ustąpiły samoistnie (zeznania powoda k. 114).

Osadzeni dostają przydzielone mydło, pastę do zębów, krem do golenia, jedną rolkę papieru toaletowego na miesiąc (bezsporne). Zgłaszają oddziałowemu braki np. w papierze toaletowym. Jeżeli dział kwatermistrzowski dysponuje nadwyżką środków czystości i higieny, to są one wydawane dodatkowo. Cele mieszkalne są mieszane, aby zmniejszyć podkulturę więzienną. Jeżeli osadzony zgłasza konflikt pomiędzy osadzonymi w celi, to personel penitencjarny podejmuje działania, w celu dokonania przemieszczeń. W Zakładzie Karnym w P. są sukcesywnie prowadzone remonty (zeznania świadka T. K. złożone na rozprawie 2 czerwca 2014 r 00.20.31 – 00.31.20 i jego pisemne wyjaśnienie do skargi z dnia 03.02.2014 k. 33).

Osadzeni w Zakładzie Karnym w P. są sprawdzani wykrywaczem metali zwanym potocznie „patelnią”, podczas przechodzenia z jednej celi mieszkalnej do drugiej. W trakcie jednej z takich sytuacji, kiedy powód samowolnie oddalił się do innej sali usłyszał wypowiedź funkcjonariusza „wypier...ci tą patelnią w łeb” (zeznania powoda k. 114 i świadka M. G. k. 113). Powód okazywał swój sprzeciw, odnośnie umieszczania go w celach z osobami grypsującymi pomimo, iż nie czuje się przez nich poniżany, a gdy raz doszło pomiędzy nimi, a powodem do awantury, to sobie poradził (wyjaśnienia powoda złożone na rozprawie 2 czerwca 2014 r. 00.06.29 – 00.07.00, potwierdzone zeznaniami k. 114).

Zakład Karny w P. liczy ponad 100 lat (bezsporne).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokument stanowiący odpowiedź na skargę, którego treść nie była przez powoda kwestionowana oraz zeznania wskazanych wyżej świadków w zakresie okoliczności, w jakich nie zostały one podważone przez stronę pozwaną. W pozostałym zakresie Sąd podszedł do zeznań świadków A. A., R. P. i M. G., osadzonych w Zakładzie Karnym w P. z dużą ostrożnością, mając świadomość, że są one przejawione i nastawione na przedstawienie sytuacji osadzonych, w jak najgorszym świetle. W ocenie Sądu, podnoszone przez powoda i współosadzonych świadków kwestie, dotyczące wyglądu cel mieszkalnych, niedogodności związanych z kącikami sanitarnymi, wentylacją i niedostatecznych przydziałów środków higieny osobistej i środków czystości, wynikają z subiektywnych odczuć każdego z nich. Z niekwestionowanych zeznań funkcjonariusza służby więziennej T. K., wynika że warunki bytowe skazanych sukcesywnie ulegają poprawie i coraz więcej oddziałów jest remontowanych.

Sąd oddalił wniosek powoda o przesłuchanie świadka Ł. K. osadzonego w Zakładzie Karnym w P., albowiem okoliczności, na jakie miałyby zeznawać były przedmiotem przesłuchania świadków doprowadzonych na rozprawę w dniu 21 lipca 2014r.

Sąd zważył, co następuje:

Powód dochodzi zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci braku poszanowania jego godności, na podstawie art. 24 § 1 kc w zw. z art. 448 kc. W myśl art. 24 kc ochrona przysługuje jedynie przed bezprawnym naruszeniem lub zagrożeniem dobra osobistego. Przepis ten nie wymaga, aby naruszenie było zawinione. W razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, przy czym zdarzeniem prawnym wywołującym szkodę musi być czyn niedozwolony. Podstawą odpowiedzialności pozwanego jest art. 417 kc w świetle którego, za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej, ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Zasada odpowiedzialności przewidziana w niniejszym przepisie nie wymaga wykazania winy funkcjonariusza, a jedynie wykazanie, że jego działanie lub zaniechanie było niezgodne z prawem.

Swoje roszczenie powód wywodzi z faktu odbywania kary pozbawienia wolności w złych warunkach bytowych, wynikających ze złego stanu cel mieszkalnych, znajdujących się w nich kącików sanitarnych, braku wentylacji i właściwego oświetlenia, zbyt małej ilości i złej jakości dostarczanych środków czystości i higieny osobistej, niewłaściwej opieki medycznej, a także pobytu w celach z osobami z tzw. podgrupy więziennej i złego traktowania przez funkcjonariuszy służby więziennej.

Zebrany w sprawie materiału dowodowy nie potwierdził tego, aby pobyt powoda w Zakładzie Karnym w P. łączył się z naruszeniem jego dóbr osobistych. Do naruszenia dóbr osobistych dochodzi bowiem wówczas, gdy cierpienie i upokorzenie, jakiego doznaje osoba pozbawiona wolności przekracza nieunikniony element cierpienia wpisanego w karę. Skazanym gwarantuje się pewne minimum warunków, wynikające z przepisów kodeksu karnego wykonawczego i rozporządzenia w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. W toku postępowania pozwany wykazał, że powód miał zapewnione elementarne warunki odbywania kary pozbawienia wolności przewidziane w art. 110 kkw, jak: posiadanie w celi odpowiedniego sprzętu do spania, miejsca do siedzenia, przechowywania własnych rzeczy, był wyposażony w środki do utrzymania czystości i higieny osobistej. Miał możliwość korzystania z łaźni z ciepłą wodą.

Osadzenie w jednostce penitencjarnej związane jest ze swej istoty z określoną dolegliwością, która wynika z zastosowanej wobec powoda sankcji karnej za popełnione przestępstwo. Samo skazanie i ukaranie karą pozbawienia wolności zakłada określoną dolegliwość i ograniczenia w różnym zakresie, odnoszące się do konieczności przebywania w warunkach izolacji w jednym pomieszczeniu z innymi osobami na stosunkowo niewielkiej powierzchni, załatwianie potrzeb fizjologicznych w warunkach ograniczenia intymności, a także organizowania mycia i prania odzieży, według reguł wymuszonych warunkami bytowania w dużej zbiorowości. O niegodziwości warunków odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności, nie może stanowić wygląd cel tj. brudne ściany, zły stan podłogi, czy różnego pochodzenia nieprzyjemne zapachy. Niższy standard cel mieszkalnych, aniżeli oczekiwał tego powód, nie daje podstaw do przyjęcia, że doszło ze strony pozwanej jednostki penitencjarnej do pogwałcenia prawa do godnego odbywania przez niego kary pozbawienia wolności. Jednocześnie należy mieć na względzie że granicę roszczeń służących ochronie dóbr osobistych wyznaczają nie subiektywne odczucia osoby domagającej się ochrony, lecz ramy wytyczone przez obowiązujący porządek prawny.

Powód podczas pobytu w Zakładzie Karnym w P. wskazał praktycznie na trzy cele mieszkalne, które w jego ocenie świadczyły o niegodnych warunkach przebywania w nich tj. celi 525, w której pozostawał jeden dzień oraz cele 409 i 423, w których łącznie spędził 4.

miesiące i 4 dni. Negatywna ocena warunków odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności, pod kątem tego, czy naruszyły one jego godność, miałyby miejsce i byłaby uzasadniona wtedy, gdy żądanie ochrony prawnej wynikałoby z częstotliwości ich występowania, braku działania ze strony podmiotów odpowiedzialnych za usunięcie naruszeń, jak również innych nieodpowiednich warunków osadzenia, których w toku postępowania powód nie wykazał. Nie może ująć uwadze, że administracja pozwanego stara się w sposób możliwie optymalny zminimalizować skutki pobytu, w celach mieszkalnych i sukcesywnie poprawia warunki bytowe skazanym, poprzez remonty cel, a w razie potrzeby dokonuje napraw, na prośby lub skargi osadzonych podejmuje działania w celu przemieszczania ich do innych cel mieszkalnych, jak miało to miejsce w przypadku powoda.

Sąd nie podzielił stanowiska powoda w przedmiocie naruszenia jego dobra osobistego, jakim jest jego godność poprzez złe traktowanie przez funkcjonariusza służby więziennej. Aczkolwiek powód wykazał, że zaistniało zdarzenie, kiedy słowo wypowiedziane przez funkcjonariusza pozwanego w stosunku do jego osoby było obraźliwe, to zważywszy na miejsce pobytu i osoby, które w nim się znajdowały oraz jednostkowość zdarzenia, obiektywnie stwierdzić należy, że nie doszło do naruszenia dobra osobistego powoda z tego tytułu.

Powód nie wykazał braku właściwej opieki medycznej. Powszechnie wiadomym jest, że trudności w dostaniu się do lekarzy, w ramach uspołecznionej służby zdrowia dotyczą wszystkich obywateli. Powód miał problem z uchem i otrzymał lek przeciwbólowy, nie korzystając z gabinetu lekarskiego. Jego problemy zdrowotne z uchem i barkiem ustąpiły. Natomiast w toku procesu nie uskarżał się na konsekwencje, związane z tymi dolegliwościami. Nie mogą odnieść pozytywnego skutku także twierdzenia powoda o zmuszaniu go do przebywania ze skazanymi z tzw. podkultury więziennej. Brak jest bowiem podstaw prawnych do tego rodzaju segregacji osadzonych w celach mieszkalnych. Niezależnie od tego stwierdzić należy, że powód nie miał problemów z tymi osobami, a jedynie wyrażał swoje niezadowolenie z przebywania w ich otoczeniu.

Ocena naruszenia dobra osobistego powinna być dokonana według obiektywnych kryteriów, gdyż podstawą roszczeń są nie tylko subiektywne odczucia żądającego ochrony swoich praw, lecz także obowiązujące przepisy prawa, które zdaniem Sądu, nie zostały przez pozwanego naruszone.

Z uwagi na powyższe, należało uznać, że brak jest podstaw do uwzględnienia powództwa w oparciu o przepisy art. 24 kc w zw. z art. 448 kc. Sąd nie obciążył powoda kosztami zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego na zasadzie art. 102 kpc. Przyjął, że przypadek powoda jest szczególnie uzasadniony sytuacją, w jakiej się znajduje. Powód nie dysponuje środkami finansowymi, jak również nie ma bliskiej perspektywy odmiany swego losu.

sędzia Ewa Fabirkiewicz